

СИНТАКСИЧКИ МЕЋУЈЕЗИЧКИ УТИЦАЈ НА НИВОУ ЗАВИСНЕ КЛАУЗЕ

Срђан Шућур¹

Резиме

Предмет овог рада јесте синтаксички међујезички утицај српског језика на ред ријечи у зависним клаузама у учењу енглеског као страног. Док је ред ријечи у српском језику релативно слободан, у енглеском, који је аналитички језик, улога елемената у реченици зависи од њиховог редослиједа. У зависноупитним реченицама у српском језику, које су у облику питања у неуправном говору, присутна је инверзија, док у еквивалентним структурама у енглеском језику (wh-упитним клаузама и да-не упитним клаузама) обично не долази до инверзије карактеристичне за питања. Контрастивном анализом одговарајућих категорија у ова два језика, те анализом грешака, настојали смо да утврдимо може ли се одступање од уобичајеног реда ријечи у зависним клаузама у писаној продукцији србофоних говорника на енглеском, те у превођењу са српског на енглески, сматрати посљедицом негативног трансфера из њиховог матерњег језика. Резултати до којих смо дошли показују да је синтаксички међујезички утицај узрок грешака у свим примјерима које смо издвојили. Синтаксички међујезички утицај у 17 примјера препознат је у wh-упитним клаузама, а у 2 примјера у да-не упитним клаузама.

Кључне ријечи: синтаксички међујезички утицај, контрастивна анализа, анализа грешака, зависноупитне клаузе, wh-упитне клаузе, да-не упитне клаузе.

Увод

Негативан трансфер, односно интерференција, тј. међујезички утицај јавља се када ученици користе правила из свог матерњег језика, како би произвели реченицу на страном језику (Tarone & Swierzbinska, 2009: 13) у писаној или усменој продукцији. Он настаје као посљеди-

¹ Срђан Шућур је доцент на Филозофском факултету Пале Универзитета у Источном Сарајеву. Електронска адреса: srdjan.sucur@ffuis.edu.ba

ца сличности и разлика између циљног језика (Јц), тј. језика који се учи, и било којег другог језика који је претходно (можда и непотпуно) усвојен (Ellis, 1999). Нарочито је примјетан у раним фазама учења, и у фонологији и изговору, али неке грешке које се појаве у раним фазама манифестују се чак и на напредним нивоима учења.

На основу схватања о сличностима између свог матерњег (Јм) и страног језика који уче, ученици стварају представе о томе шта се из матерњег језика може пренијети у страни (Ellis, 1999), а могућност појаве трансфера расте, како расте и знање о страном језику. Утицај матерњег језика постаје видљив тек када ученик достигне развојну фазу која трансфер чини могућим.

Како истичу Скот Џарвис и Анета Павленко (Jarvis & Pavlenko, 2008) велики број истраживања међујезичког утицаја вршен је када је у питању ред ријечи, релативизација, негација, сегментна фонологија, као и говорни чинови. Са друге стране, мало је истраживања која су се бавила нпр. међујезичким утицајем на дискурс, а још мање пажње посвећено је утицају трансфера на перцепцију и разумијевање страног језика. Али, с временом је опсег истраживања међујезичког утицаја повећаван, те су тако обухваћени и усмјереност трансфера, број језика који се разматрају, и области употребе језика, као и процеси у којима је трансфер уочен.

У прошлости, трансфер је истраживан углавном кроз појединачне језичке подсистеме, као што су синтакса и семантика, у областима употребе и усвајања другог језика, док су новија истраживања помјерила границе и показала да се међујезички утицај може препознати и у многим психолингвистичким процесима. Истраживањима су тако обухваћени лексичка и синтаксичка обрада, разумијевање у слушању и читању, као и тумачење реченица, затим невербална комуникација и концептуалне представе. Значајну пажњу добило је и истраживање писања на страном језику, посебно са аспекта контрастивне реторике (Jarvis & Pavlenko, 2008).

Синтаксички међујезички утицај

При опису синтаксичког трансфера, Џарвис Павленко (Jarvis & Pavlenko, 2008) спомињу да он обухвата не само ред ријечи већ и читав спектар ограничења о прихватљивости извјесних структура у Јц, те и да

је присутан и у разумијевању и у употреби језика. Они још истичу да је најдиректнији утицај синтаксичког трансфера примјетан у позиционирању прилога, те додају да је присутан и у употреби релативних клауза, чланова, приједлога, као и *расцијепљених* (енг. *cleft*) и *привидно расцијепљених* (енг. *pseudo-cleft*) конструкција. У овом раду, анализираћемо синтаксички међујезички утицај на ред ријечи у зависној клаузи.

Ред ријечи у реченици

Како се наводи у *Нормативној граматици српског језика* у српском језику „ред речи је релативно слободан, а при уобичајеној линеаризацији обавештајне реченице, када је комуникативно неутрална, субјекат претходи предикату, а предикат претходи објекту“ (Пипер и Клајн, 2013: 436). Ред ријечи може бити *основни* и *инверзни* (обратни). Нова информација истиче се измјеном комуникативно неутралног реда ријечи, нпр. стављањем субјекта после предиката, и у неким типовима реченица уобичајено је да предикат претходи субјекту, иако је обично обратно. Што се тиче адвербијала, њихово мјесто у реченици зависи од њиховог значења и структуре, те се тако прилози за начин на *-о* или *-е*, одредбе за количину и степен, као и прилози за мјесто и вријеме обично налазе испред глаголског предиката, ако нису рематизовани.

Са друге стране, енглески језик је аналитички језик (Vaugh & Cable, 2005). То значи да га одликује употреба помоћних глагола и приједлога, те да однос међу елементима у реченици зависи од њиховог редослиједа. Али, ситуација није одувјек била таква. *Староенглески* (V–XII вијек) био је синтетички језик, богат флексивним наставцима. Када је у питању ред ријечи у овом периоду, он је могао бити: С + П, П + С, те С ... П, у зависним реченицама. До постепеног нестанка флективних облика долази у периоду постојања *средњоенглеског* језика (XII–XVI вијек), а значајнију улогу добија ред ријечи, те употреба приједлога. Енглески језик је наставио да еволуира тако да се у модерном енглеском језику (XVI вијек до данас) дошло до тога да је већина флективних наставака из претходних периода у потпуности нестала, а фиксни ред ријечи и употреба приједлога од највеће су важности за утврђивање односа међу елементима у реченици.

Важно је споменути да су могућа и одступања од уобичајеног реда ријечи у реченици у савременом енглеском језику. Како наводи Алек-

сандер (Alexander, 2003), до инверзије реда ријечи долази нпр. када се на првом мјесту у реченици нађе прилог за мјесто, са глаголом мировања или кретања тако да је редослијед *AVS* (адвербијал + предикат + субјекат).

Још један случај инверзије уобичајеног реда ријечи у реченици у енглеском препознајемо у употреби *анастрофе*. Ворд Фарнсворт (Farnsworth, 2011) спомиње да анастрофа представља одступање од конвенцијом прописаног редослиједа субјекат, предикат, објекат, те истиче да се ово средство често поистовјећује са Шекспировим језиком. Данас, употреба анастрофе можда звучи архаично, а класичан примјер њене употребе је случај да се објекат позиционира на прво мјесто, све зарад његовог истицања, што се постиже редом ријечи који крши слушаочева/читаочева очекивања, што је, дакле, стилски условљено.

Ред ријечи у зависној клаузи

Када су у питању зависне реченице у српском језику, Милош Ковачевић и Миланка Бабић (2017) наводе да се оне према функцији коју врше дијеле на шест врста, и то: 1) субјекатске, 2) предикативне, 3) атрибутивне, 4) апозицијске, 5) објекатске, и 6) прилошкоодредбене реченице. Објекатске реченице даље се дијеле на: изричне и зависноупитне (Ковачевић и Бабић, 2017).

Тип који би могао да буде један од узрока негативног трансфера из српског на ред ријечи у зависној клаузи на енглеском језику јесу зависноупитне реченице. Од правих изричних реченица се, истичу Ковачевић и Бабић (2017), разликују по свом облику. Исти аутори додају да су оне „у облику питања у неуправном говору“, на шта „упућују и њихове везивне ријечи: то су упитне ријечи *да ли* и *откуда*.“ (2017: 109). Од упитних реченица, разликују се и интонацијом (Пипер и Клајн, 2013). Иза њих се, како истичу Пешикан и остали (2014), те Ковачевић и Бабић (2017), не пише упитник, пошто се њима не пита, јер је зависноупитна реченица само „препричана“ упитна реченица. Зависноупитном реченицом се, додају Ковачевић и Бабић (2017), обавјештава о већ „потрошеном“ питању, затим како наводе Пешикан и сарадници (2014), допуњавају глаголи тражења информације, пружања информације, те стицања и посједовања информације. Па ипак, и поред тога, неки изворни говорници српског, у писаној продукцији, неријетко иза зависно-

упитних реченица пишу упитник. Неутрални, или семантичко-граматички ред ријечи у зависноупитној клаузи у српском језику је такав да иза везника, који је обавезно упитна ријеч (упитна ријечца или упитна замјеница или прилог), долази глагол или глаголска енклитика, уколико нема предност нека од замјеничких енклитика.

Како наводе Гринбаум и Кверк (Greenbaum & Quirk, 2003) зависне клаузе у енглеском језику могу да имају функцију субјекта, објекта, комплемента, или адвербијала у сложеној реченици. Клаузе које су значајне за наше истраживање, када је у питању интерференција српског језика на ред ријечи у зависној клаузи на енглеском језику, јесу тзв. *wh*²-упитне клаузе и *да-не*³ упитне клаузе, а поближе ћемо их представити у 3.1, односно 3.2.

Метод и корпус

Ово истраживање обухвата област примијењене лингвистике, конкретно учења и усвајања страног језика код одраслих, али и област контрастивне лингвистике, јер се бави анализом грешака⁴ и контрастивном анализом. Методе које су примијењене јесу *нормативна* и *трансверзална* (синхрона).

Корпус, прикупљен током једне академске године, чине састави писани на енглеском, те тестови српско-енглеског превода 28 студената⁵ завршних година Катедре за англистику и Катедре за синологију Филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву. Из корпуса кога чине укупно 2482 реченице издвојена је 271 реченица која садржи неки тип грешке, међу којима је уочено 28 реченица у којима је присутно одступање од уобичајеног реда ријечи у реченици на енглеском.

² Као и *wh*-питања, име су добиле по упитним ријечима које их уводе (*who/whom/whose, what, which, when, where, how, why*) (Greenbaum & Quirk, 2003).

³ Добиле су име по *да-не* питањима, на која се се очекује потврдан или негативан одговор.

⁴ Анализа грешака одвија се кроз неколико корака (Кордер, 1981), а то су: 1. Прикупљање узорка језика ученика, 2. Идентификовање грешака, 3. Опис грешака, 4. Објашњавање грешака, 5. Евалуација грешака.

⁵ Приближно једна трећина укупног броја студената који су те академске године похађали 3. и 4. годину студија те двије катедре.

Појединачне примјере организовали смо тако да се састоје од три реченице (Filipović, 1971), и то: 1. парафраза реченице⁶ из рада студента на енглеском, 2. оригинална реченица на енглеском, 3. одговарајућа реченица на српском језику. Оригиначне реченице, које су преузете из радова студената, а садрже синтаксичке грешке, у овом раду означили смо астериском (*).

Резултати и дискусија

Као што смо споменули, у 271 примјеру који садржи неки тип грешака, уочено је 28 примјера (10,33%) у којима је присутна грешка у реду ријечи у реченици. Од тога, синтаксички међујезички утицај на нивоу зависноупитне клаузе препознат је у 19 примјера (67,85%). Преглед резултата истраживања може се видјети у Табели 1.

Табела 1.

Грешке у реду ријечи у реченици

Грешке у реду ријечи у реченици	Укупно	Интерлингвалне	Интралингвалне
	28	28	0
Погрешан редослијед елемената у реченици	9	9	0
Погрешан ред ријечи у зависној клаузи			
<i>WH-</i> упитне клаузе	17	17	0
<i>Да-не</i> упитне клаузе	2	2	0

За наше истраживање, значајне су грешке у реду ријечи у реченици у зависној клаузи, а у наставку ћемо представити двије категорије које су се издвојиле, а то су *wh*-упитне клаузе, те *да-не* упитне клаузе.

⁶ При састављању парафраза потребе овог истраживања и евалуацији издвојених примјера консултовали смо се са изворним говорником, лекторком *Suzanne Elaine Wagner*.

Wh-упитне клаузе

Гринбаум и Кверк (Greenbaum & Quirk, 2003) наводе да *wh*-упитне клаузе могу да имају функцију субјекта, директног објекта, допуне субјекта, апозитива, придјевске допуне и прилошке допуне. Исти аутори даље наводе да ова врста зависних клауза семантички подсјећа на *wh*-питања, пошто *wh*-елементом указују на то да нека информација недостаје. Поред тога, сличност лежи и у томе што и код једних и код других *wh*-елемент долази на првом мјесту. Аутори још истичу да у овој врсти зависних клауза обично не долази до инверзије присутне у питањима⁷, што значи да је ред ријечи након *wh*-елемента попут оног у изјавној реченици. Инверзија је ипак могућа, и то у случајевима када клауза има функцију допуне, а глагол у главној реченици има неки од облика глагола *бити* (енг. *to be*). До инверзије повремено долази и у литерарном стилу, када је *wh*-елемент допуна субјекта, или неизоставни адвербијал, а нарочито ако је субјекат дуг, те у ирском енглеском и неким нестандардним дијалектима.

У корпусу је уочено седамнаест примјера у којима је присутно одступање од реда ријечи уобичајеног за ову врсту клауза у енглеском језику, од чега је седам примјера преузето из тестова С-Е превода.

У наставку наводимо неколико најсликовитијих примјера преузетих из састава (1, 2, 3. и 4.) и тестова С-Е превода (5, 6, 7. и 8.):

1) I can not understand *why people are ashamed to speak about mental diseases*.

*I can not understand *why are people ashamed to speak about mental diseases*.

Не могу да разумијем *зашто се људи стиде* да причају о менталним болестима.

2) To teach her to understand *what the power of a true, deep, and sincere love is*.

*To teach her to understand *what is the power of true, deep and sincere love*.

⁷ У овоме се и огледа суштинска разлика између ове врсте клауза у енглеском и српском језику, пошто се, како смо раније навели, у српском „клаузе у зависноупитним реченицама по облику исте као просте упитне реченице“ (Пипер и Клајн, 2013: 499).

Да је научи да разумије *шта је снага праве*, дубоке и искрене љубави.

3) The freedom of speech definitely has both its good and bad sides and it is quite questionable *what our society would look like* if we were truly allowed the complete freedom of speech.

*The freedom of speech definitely has both its good and bad sides and it is quite questionable *what would our society look like* if we were truly allowed the complete freedom of speech.

Слобода говора дефинитивно има своје добре и лоше стране и врло је упитно *како би наше друштво изгледало* када би нам стварно била омогућена потпуна слобода говора.

4) If we do not live in a healthy family, we will not know how to teach our children *what the real value of the family life is*.

*If we are not living in healthy family, we will not know to learn our children *what is the real value of family life*.

Ако не живимо у здравој породици, нећемо знати да научимо нашу дјецу *шта је права вриједност породичног живота*.

5) I do not know for certain *what I want to achieve* by recounting the events which have filled our long days and nights during the occupation.

*I don't know for sure *what do I want to achieve* by retelling the events that fulfilled our long, *ocupational* days and nights.

Не знам поуздано *шта желим да постигнем* препричавањем догађаја који су испуњавали наше дуге, окупацијске, дане и ноћи.

6) Only while he is not writing for a while do you have a break, only then you have to be worried about *what he is doing*, since he is not writing anything.

*Only when he is not writing for some time you can rest except that even then you have to be afraid of *what is he doing* because he is not writing.

Само док, неко време, не пише уопште, то ти је некакав одмор, осим што и тада мораш стрепети *шта ради*, с обзиром да не пише ништа.

7) Around them, the American bombs were falling, Svetosvska Street would be in flames, and after the air-raid had ended they would go out to see *how the "new town" looked*.

*American bombs were falling all around them, Svetosavska the street was in fire and after the air attack they were going to see *how looks like the 'new town'*.

Око њих су падале америчке бомбе, горела је Светосавска улица и они су после завршетка ваздушног напада одлазили да виде *како изгледа „нови град“*.

8) The son of a writer's mother just writes books, and that is how his time passes; meanwhile she, who does not write books, covertly observes *how it is that he writes those books*.

*A son of a writer's mother only writes books, and that is how his time passes, and she who does not write books looks covertly *how does he write those books*.

Син књижевникове маме једино пише књиге, и у томе му пролази време, а она која књиге не пише, прати из прикрајка *како он те књиге пише*.

У сваком од наведених примјера, у оригиналној реченици, због негативног трансфера из српског језика, ред ријечи у зависној реченици јавља се у упитном, умјесто у изјавном облику. На тај начин настају конструкције које нису уобичајене у савременом енглеском језику, нарочито у његовој писаној форми. Евалуација је показала да примјери који садрже грешке у реду ријечи у *wh*-упитним клаузама, премда изворном говорнику звуче чудно, могу се разумјети, али, пошто ће се извјестан број учесника овог истраживања бавити наставом енглеског језика, те преводилачким послом, било би пожељно да се овај тип грешака сведе на минимум.

И поред тога што су слична истраживања показала да су најдиректнији облици синтаксичког међујезичког утицаја присутни у позиционирању приједлога, те употреби релативних клауза, и сл. (в. 1.1), у нашем истраживању грешке у употреби *wh*-клауза издвојиле су се као доминантне (овај тип грешака чини ~ 61% свих синтаксичких грешака). Стога би им било пожељно посветити додатну пажњу у настави енглеског језика као страног, посебно на напреднијим нивоима изучавања, те указати на разлике између српског и енглеског језика, када је ова синтаксичка категорија у питању. Овај тип грешака нарочито је уочљив у усменој продукцији студената, те би било занимљиво провести слично истраживање, на корпусу говорног енглеског језика србофоних студената.

Да-не упитне клаузе

Како наводе Сидни Гринбаум и Рандолф Кверк (Greenbaum & Quirk, 2003) *да-не* упитне клаузе, поред функција које могу да имају *wh*-упитне клаузе, могу укључивати и инфинитивне клаузе. За разлику од *wh*-клауза, *да-не* клаузе уводе везници *whether* или *if*. Ни у овој врсти клауза обично не долази до инверзије, те је ред ријечи након везника истовјетан ономе у изјавној реченици.

У корпусу су уочене двије реченице у којима је присутна грешка у облику ових клауза. У обје реченице, клаузу, умјесто неког од наведених везника, „уводи“ помоћни глагол *do*, тако да клаузе обликом подсјећају на питања. У наставку наводимо оба примјера:

9) *So, whether we learn from our mistakes depends equally on the nature of a man and the nature of a mistake.*

**So, do we learn from our mistakes depends equally on the nature of a man and the nature of mistake.*

Дакле, *да ли учимо из наших грешака* зависи подједнако од природе човјека и природе грешке.

10) *And then, there are some people who want to make a mistake, but their nature does not allow them, believe it or not, so whether we learn from our mistakes is a never ending subject.*

**And then, there are some people who want to make a mistake, but their nature doesn't allow them, believe it or not, so do we learn from our mistakes is a never ending subject.*

Затим, има људи који желе да направе грешку, али њихова природа им то не допушта, вјеровали или не, тако да, *да ли учимо из наших грешака* је тема о којој се може расправљати стално.

Грешке у овим примјерима такође можемо да сматрамо посљедицом негативног трансфера, јер се из реченица на српском може примјетити да и у њима одговарајуће клаузе имају облик упитних реченица (премда не и употребу). Евалуација је показала да ови примјери, као и они који садрже грешке у реду ријечи у *wh*-клаузама, звуче чудно, али их је теже разумјети. Заступљеност овог типа грешака, у корпусу који смо анализирали, није велика, али би, и поред тога, и њима требало

посветити додатну пажњу у настави страних језика, пошто се јављају и у усменој продукцији студената, те су снажан показатељ синтаксичког међујезичког утицаја њиховог матерњег језика.

Закључак

У овом раду, анализом грешака и контрастивном анализом, настојали смо да утврдимо да ли се одступање од реда ријечи у реченици у зависним клаузама на енглеском може сматрати посљедицом синтаксичког међујезичког утицаја из српског језика. Резултати су показали да је негативан трансфер узрок појаве грешака у свих 28 примјера које смо издвојили. Тип зависних клауза у којем је уочено највише грешака јесу *wh*-упитне клаузе. Сљедећу, знатно мање бројну категорију, чине *да-не* упитне клаузе. Ред ријечи у обје врсте клауза на енглеском језику требало би да је истовјетан реду ријечи у изјавним реченицама. Па ипак, усљед синтаксичког међујезичког утицаја из српског језика, у коме еквивалентне клаузе обликом подсјећају на проста питања, погрешном аналогijом долази до инверзије и у клаузама на енглеском језику. Разлог појаве грешака у реду ријечи у зависним клаузама можда можемо тражити и у недовољном познавању правила и ограничења у матерњем језику, јер постоји извјесна вјероватноћа да неки студенти зависноупитне реченице доживљавају као питања.

Присуство овог типа грешака није огромно и њихово учешће у укупном корпусу износи 1,128%. Па ипак, било би пожељно да се овакве грешке уопште не јављају, ни у писаној, нити у усменој продукцији, пошто се ради о студентима завршних година. Један од начина пренебрегавања њихове појаве била би примјена идеја контрастивне лингвистике у настави енглеског језика као страног, фокусирањем на разлике и сличности између матерњег и страног у настави страних језика.

Литература

- Alexander, L. G. (2003). *Longman English Grammar*. Pearson Education Limited.
- Baugh, C. A. & Cable, T. (2005). *A History of the English Language*. Fifth Edition: Taylor & Francis e-library.

- Ellis, R. (1999). *The Study of Second Language Acquisition*. Foreign Language Education press.
- Greenbaum, S. & Quirk, R. (2003). *A Student's Grammar of the English Language*: Longman.
- Ковачевић, М. и Бабић, М. (2017). *Српски језик и језичка култура (за 8. разред основне школе)*. ЈП „Завод за уџбенике и наставна средства“ а.д.
- Corder, S. P. (1981). *Error Analysis and Interlanguage*. Oxford University Press.
- Пешикан, М. и сар. (2014). *Правонис српскога језика*. Матица српска.
- Пипер, П. и Клајн, И. (2013). *Нормативна граматика српског језика*. Матица српска – Одељење за књижевност и језик.
- Станојчић, Ж. и Поповић, Љ. (2012). *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*. Завод за уџбенике.
- Tarone, E. & Swierzbinska, B. (2009). *Exploring Learner Language*. Oxford University Press.
- Farnsworth, W. (2011). *Farnsworth's Classical English Rhetoric*. David R. Godine.
- Filipović, R. (1971). *Pedagogical Materials I. The Yugoslav Serbo-Croatian-English Contrastive Project*. Washington, D.C.: Distributed by ERIC Clearinghouse.
- Jarvis, S. & Pavlenko, A. (2008). *Crosslinguistic influence in language and cognition*. Routledge.

SYNTACTIC CROSSLINGUISTIC INFLUENCE IN SUBORDINATE CLAUSES

Srdan Šućur

Summary

This paper deals with syntactic crosslinguistic influence of the Serbian language on the word order in subordinate clauses, in the learning of English as a foreign language. The word order in Serbian is relatively free, whereas in English, given that it is an analytical language, the role of elements within a sentence depends on their order. In subordinate clauses in Serbian, which take the form of reported questions, there is an inverted word order, common in questions, while there is (usually) no inversion in corresponding clauses in English (subordinate Wh-interrogative clauses and subordinate Yes-no interrogative clauses). Through a contrastive analysis of subordinate clauses in the two languages, and error analysis, we have tried to determine whether errors student make in word order in subordinate clauses in English could be ascribed to the negative transfer from Serbian. The results have shown that syntactic crosslinguistic influence is the source of errors in all the examples we have singled out. In seventeen examples, syntactic crosslinguistic influence is recognised as the source of errors in Wh-interrogative clauses, while there are two examples where it is the source of errors in Yes-no interrogative clauses.

Key words: syntactic cross-linguistic influence, contrastive analysis, error analysis, subordinate clauses, Wh-interrogative clauses, Yes-no interrogative clauses

СИНТАКСИЧЕСКОЕ КРОССЛИНГВИСТИЧЕСКОЕ ВЛИЯНИЕ В ПРИДАТОЧНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ

Срджан Шучур

Резюме

В данной статье рассматривается синтаксическое кросслингвистическое влияние сербского языка на порядок слов в придаточных предложениях при изучении английского языка как иностранного. Порядок слов в сербском относительно свободен, в то время как в английском, учитывая, что это аналитический язык, роль элементов в предложении зависит от их порядка. В придаточных предложениях сербского языка, которые принимают форму сообщаемых вопросов, используется перевернутый порядок слов, распространенный в вопросах, в то время как в соответствующих предложениях английского языка (придаточные Wh-вопросительные предложения и придаточные Yes-но вопросительные предложения) инверсии (обычно) нет. С помощью сравнительного анализа придаточных предложений в двух языках и анализа ошибок мы попытались определить, можно ли отнести ошибки, которые учащиеся допускают в порядке слов в придаточных предложениях в английском языке, к отрицательному переносу с сербского. Результаты показали, что синтаксическое кросслингвистическое влияние является источником ошибок во всех выделенных нами примерах. В семнадцати примерах синтаксическое кросслингвистическое влияние признается источником ошибок в вопросительных предложениях Wh, в то время как есть два примера, где оно является источником ошибок в вопросительных предложениях Yes-но.

Ключевые слова: синтаксическое межъязыковое влияние, контрастивный анализ, анализ ошибок, придаточные вопросительные предложения, Wh-вопросительные предложения, Да-нет вопросительные предложения
